

Protokół

116. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 6 października 2021 roku w formie wideokonferencji obsługiwanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji: T. Brzezińska-Wójcik, A. Czerny, S. Gil, R. Huszcza, S. Kacieszczenko, D. Kalisiewicz, A. Markowski, J. Ostrowski, J. Pietrow, J. Pietruszka, A. Pisowicz, T. Wites, W. Włoskowicz, E. Wolnicz-Pawłowska, B. Zagórski, M. Zych.

Obrady prowadził Maciej Zych, przewodniczący Komisji.

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 115. posiedzenia Komisji z dnia 16 czerwca 2021 r.
3. Sprawy bieżące.
4. Wykaz obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla języka angielskiego – omówienie uwag do wykazu nadesłanych przez Instytut Lingwistyki Stosowanej UW
5. Wykaz polskich nazw budowli – kontynuacja omawiania wykazu nazw z obszaru Estonii, Litwy i Łotwy.
6. Nazwy do wyjaśnienia/uzupełnienia – budowle.
7. Nazwy rejonów Ukrainy – omówienie nazw z obszaru Krymu.
8. Wolne wnioski.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji na 116. posiedzeniu – kolejnym odbywającym się w trybie zdalnym.

E. Wolnicz-Pawłowska zaproponowała, aby na stronie internetowej Komisji zamieścić krótką informację o setnej rocznicy urodzin Lecha Ratajskiego oraz o siedemdziesiątej rocznicy powołania pierwszej Komisji Nazw Geograficznych przy Polskim Towarzystwie Geograficznym.

Ad 2. Do protokołu 115. posiedzenia zgłoszono kilka uwag redakcyjnych. Po ich wprowadzeniu protokół 115. posiedzenia przyjęto jednogłośnie (14 głosów za).

Ad 3. M. Zych przedstawił informację o 21. posiedzeniu Sekcji Bałtyckiej UNGEGN, które odbyło się w dniach 23–24 września 2021 roku w formie spotkania zdalnego (pierwotnie miało odbyć się w Tallinnie). Organizatorami posiedzenia byli: Vita Strautniece – przewodnicząca Sekcji, estońskie Ministerstwo Administracji Publicznej oraz estońska Komisja Nazw Geograficznych. W posiedzeniu uczestniczyło ok. 40 osób z państw członkowskich (Estonia, Litwa, Łotwa, Polska i Rosja) oraz obserwatorzy z Białorusi, Słowacji i Ukrainy. Polskę reprezentowali: Justyna Kacprzak, Michał Orleański i Maciej Zych.

Posiedzenie otworzyli i zebranych przywitali: Jaak Aab – Minister Administracji Publicznej, Väino Tõemets – przewodniczący Komisji Nazw Geograficznych oraz Vita Strautniece. W trakcie spotkania wygłoszonych zostało 12 referatów, w tym 4 raporty o pracach dotyczących standaryzacji nazw geograficznych w poszczególnych krajach. Polska zaprezentowała 3 referaty: raport narodowy, „Zmiany polityczne i nazewnicze w polskich miastach w latach 1989-2017”, „Polski wykaz oficjalnych nazw miejscowości i ich części – wydanie z 2019 roku”. W trakcie posiedzenia wybrano nowe władze Sekcji Bałtyckiej na kadencję 2021–2025: przewodniczącym został Maciej Zych, natomiast wiceprzewodniczącą

Rita Viliuviene z Litwy. Kolejne posiedzenie Sekcji odbędzie się w Polsce na jesieni 2022 lub na wiosnę 2023 roku.

M. Zych przedstawił także informację o wydaniu w sierpniu 2021 roku publikacji „Polskie nazwy geograficzne na mapie świata wczoraj i dziś”. Pod koniec 2019 roku do kilku członków Komisji zwrócono się z prośbą o analizę zebranego do tej książki materiału i konsultacje merytoryczne. Wówczas, ze względu na duże wątpliwości merytoryczne odnośnie do przekazanych fragmentu materiałów, a także ze względu na brak czasu, nikt z członków Komisji nie zdecydował się na weryfikację tego materiału. Głosy krytyczne wśród członków Komisji pojawiły się także w odniesieniu do gotowej publikacji. Pojawił się jednak pomysł, by książkę tę zrecenzować, jednak w trakcie dyskusji większość osób uznało, że taka recenzja jest zbędna – nie jest to publikacja naukowa, która by była opracowana przy wykorzystaniu odpowiedniego warsztatu naukowego (jak np. wydana w 2019 roku przez Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej publikacja „Nazewnictwie geograficznym o polskiej genezie na świecie”), tylko publikacja popularna będąca wynikiem hobby autora, wydana w wydawnictwie publikującym na koszt autorów (tzw. self-publishing).

M. Zych poinformował także, że przekazane zostało do drukarni 6. wydanie „Urzędowego wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych”. Obecnie jest ono w trakcie korekt składu. W odniesieniu do tej publikacji pojawiła się jedna wątpliwość zgłoszona w trakcie konsultacji przez MSZ. Dotyczyła ona obywateli Indii. W wykazie podane są dla nich dwie formy: *Indus*, *Induska*, *Indusi* oraz *Hindus*, *Hinduska*, *Hindusi*. MSZ zwróciło uwagę, że jego zdaniem słowa *Hindus*, *Hinduska*, *Hindusi* odnoszą się tylko do mieszkańców Indii wyznających hinduizm, zaś określeniem dla obywateli Indii (niezależnie od ich wyznania) jest *Indus*, *Induska*, *Indusi*.

M. Zych zwrócił uwagę, że w coraz większej liczbie publikacji dotyczących Indii autorzy stosują termin *Indus*, jako ogólną nazwę mieszkańca Indii (czasami wprost informując o tym wyborze i go uzasadniając). Biorąc to pod uwagę oraz stanowisko MSZ poddał pod dyskusję zasadność wymieniania w wykazie nazw *Hindus*, *Hinduska*, *Hindusi* jako obocznych nazw dla obywateli Republiki Indii.

W trakcie dyskusji podnoszono zarówno argumenty za pozostawieniem formy *Hindus*, jak i za jej pominięciem. Zastanawiano się także nad poprawnością formy *Indus* (czy nie powinno być *Indyjczyk*) – jednak kwestię poprawności nazwy *Indus* rozstrzygnęła już kilka lat temu ówczesna Komisja Ortograficzno-Onomastyczna Rady Języka Polskiego, którą m.in. o tę nazwę Komisja pytała; ponadto *Indus*, a nie *Indyjczyk* jest uwzględniany w słownikach. Po dyskusji członkowie Komisji zdecydowali, aby w „Urzędowym wykazie nazw państw i terytoriów niesamodzielnych” pominąć formy *Hindus*, *Hinduska*, *Hindusi* (za pominięciem tych form opowiedziało się 12 osób, za ich zachowaniem opowiedziały się 3 osoby, jedna osoba wstrzymała się od głosu).

Ad 4. „Wykaz angielskich nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”, który przyjęła Komisja, został w maju br. przesłany z prośbą o wyrażenie opinii w zakresie nazewnictwa angielskiego do: Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich, Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIŚ, Instytutu Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Departamentu Języka Polskiego Dyrekcji Generalnej ds. Tłumaczeń Pisemnych Komisji Europejskiej. Na prośbę Komisji odpowiedział wyłącznie Instytutu Lingwistyki Stosowanej przesyłając swoją szczegółową opinię przygotowaną przez prof. Piotra Twardziszę.

Komisja omówiła uwagi zawarte w tej opinii. Podtrzymano stanowisko Komisji odnośnie do zapisu terminu *voivodship* (bez *e*) oraz w odniesieniu do niezalecania, jako angielskich egzonimów, nazw niemieckich (np. *Oder*, *Neisse*), pomimo że są one spotykane

w tekstach angielskojęzycznych. Zgodzono się z uwagami dotyczącymi przedimka określonego *the* – w przypadku części nazw jest on fakultatywny, zatem należy doprecyzować zapisy. Zgodzono się, że najkorzystniej będzie, jeśli przy każdym rodzaju obiektów będzie osobny przypis wyjaśniający zasady użycia *the* w przypadku tych konkretnych obiektów.

Zgodzono się z przesłaną opinią, że w nazwach rzek termin rodzajowy *river*, który jest fakultatywny, może być umieszczony zarówno na początku nazwy, jak i na końcu (np. *the River Vistula, the Vistula River*) – informacja o tym zostanie podana w przypisie. Także zgodzono się z opinią, że w nazwach szczytów górskich termin rodzajowy może pojawić się w postaci skrótu (z kropką *Mt.* lub bez *Mt.* – oba warianty są poprawne), jak i pełnej nazwy (*Mount*) – ta informacja także będzie podana w przypisie.

W przypadku uwag odnoszących się do konkretnych nazw:

- zgodzono się, że nazwa *Bay of Pomerania* nie jest zbyt korzystna, jednak zamiast zaproponowanej w opinii nazwy *Gulf of Pomerania* zdecydowano się przyjąć nazwę *Pomeranian Bight* (za przyjęciem nazwy *Pomeranian Bight* opowiedziało się 12 osób, za zachowaniem nazwy *Bay of Pomerania* były 3 osoby, jedna osoba wstrzymała się od głosu);
- uznano za zasadne podanie obok formy *Roztocze Hills* także formy *Roztocze* (termin rodzajowy *hills* podany zostanie w wykazie jako fakultatywny);
- postanowiono uwzględnić obok nazwy *the Tatra Mountains* także formę *the Tatras*;
- postanowiono zachować nazwę w formie *Tuchola Forest* bez zmieniania jej na *Tuchola Woods* – w literaturze dla Borów Tucholskich stosowana jest ta pierwsza nazwa angielska.

Ad 5. Kontynuowano omawianie wykazu nazw budowli z obszaru Estonii, Litwy i Łotwy. Na początku J. Ostrowski powrócił jeszcze do nazwy *ulica Kalwaryjska* (Wilno), której przyjęcie Komisja odrzuciła na 112. posiedzeniu (była wtedy równa liczba głosów za przyjęciem nazwy i przeciw jej przyjęciu). Po przedstawieniu nowych argumentów za tą nazwą, w tym przykładów jej stosowania w publikacjach, Komisja postanowiła jednak ją przyjąć (13 głosów za dodaniem nazwy, 0 przeciw, 2 wstrzymujące się).

Następnie kontynuowano omawianie nazw litewskich budowli z kategorii „świątynie, klasztory, miejsca kultu” postanawiając:

- zmienić kolejność nazw na: *kościół Świętego Jana; kościół Świętego Jana Chrzyciela i Świętego Jana Apostoła i Ewangelisty* (Wilno), dotychczas nazwa *kościół Świętego Jana* była wariantową – aklamacja; jednocześnie nie zmieniono długiej nazwy na *kościół archidiecezjalny Świętego Jana Chrzyciela i Świętego Jana Ewangelisty* – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jerzego Męczennika* (Kowno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Michała Archanioła* (Kowno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Michała Archanioła* (Retów) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Mikołaja* (Wilno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Piotra i Pawła* (Wornie) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Piotra i Pawła* (Poniewież) – 9 głosów za dodaniem nazwy, 3 przeciw, 3 wstrzymujące się,
- dodać egzonim *kościół Świętej Gertrudy* (Kowno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętej Katarzyny* (Wilno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętej Teresy* (Wilno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Wniebowstąpienia Pańskiego* wraz z formą wariantową *kościół Misjonarzy* (Wilno) – 11 głosów za dodaniem nazwy, 0 przeciw, 4 wstrzymujące się,

- dodać egzonim *kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* wraz z formą wariantową *kościół Witolda* (Kowno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* (Połaga) – 9 głosów za dodaniem nazwy, 2 przeciw, 4 wstrzymujące się,
- dodać egzonim *kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* wraz z formą wariantową *kościół Franciszkanów* (Wilno) – aklamacja,
- dodać egzonim *kościół Wszystkich Świętych* (Wilno) – aklamacja,
- odrzucić propozycję wprowadzenia egzonimu *sobór Przejrzystej Bogurodzicy*, w zamian przyjmując egzonim *sobór Zaśnięcia Matki Bożej* (Wilno) – 14 głosów za dodaniem nazwy, 0 przeciw, 1 wstrzymujący się,
- dodać egzonim *synagoga Chóralna* (Wilno) – aklamacja.

Ze względu na brak czasu dokończenie omawiania nazw budowli oraz nazw rejonów Ukrainy odłożono na kolejne posiedzenie Komisji.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Maciej Zych